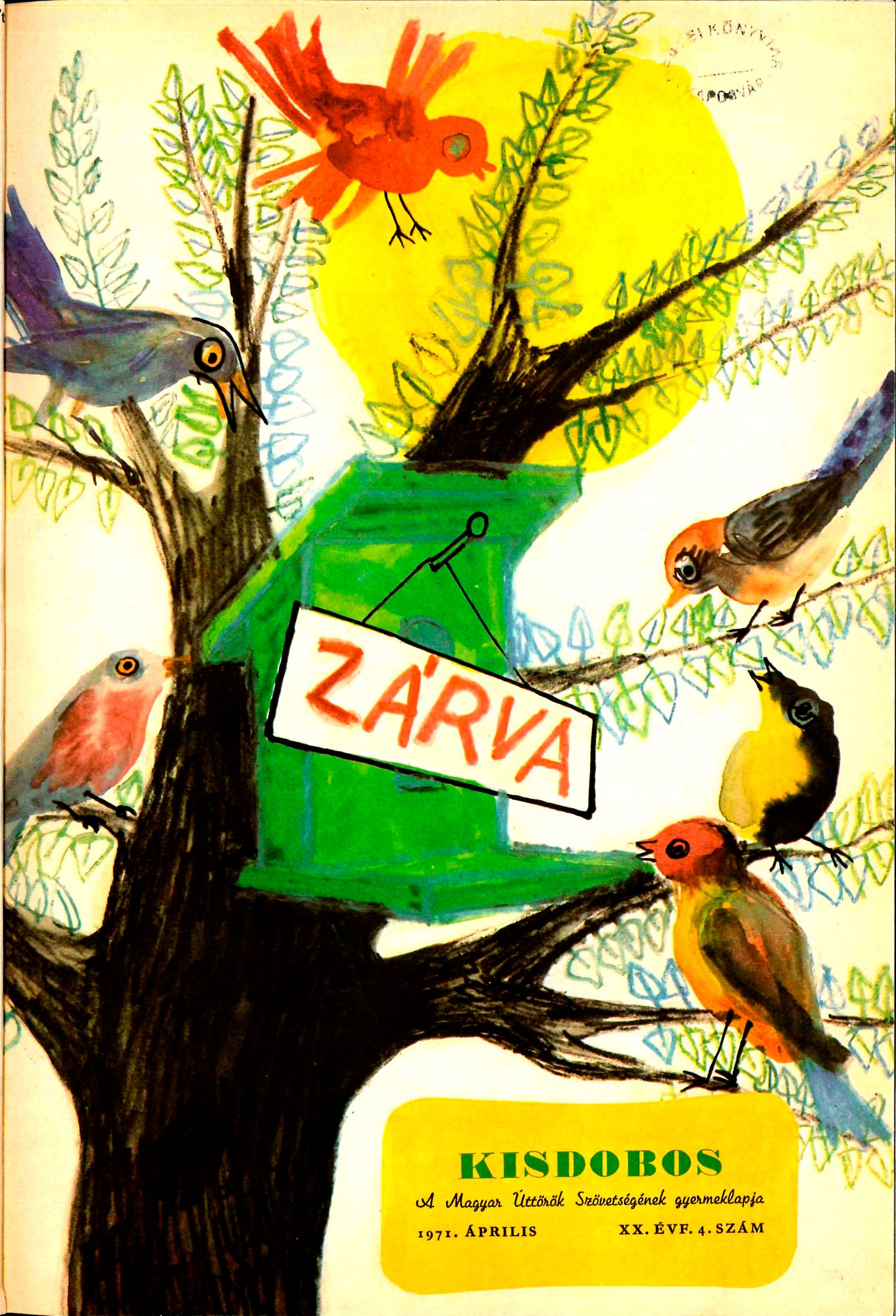
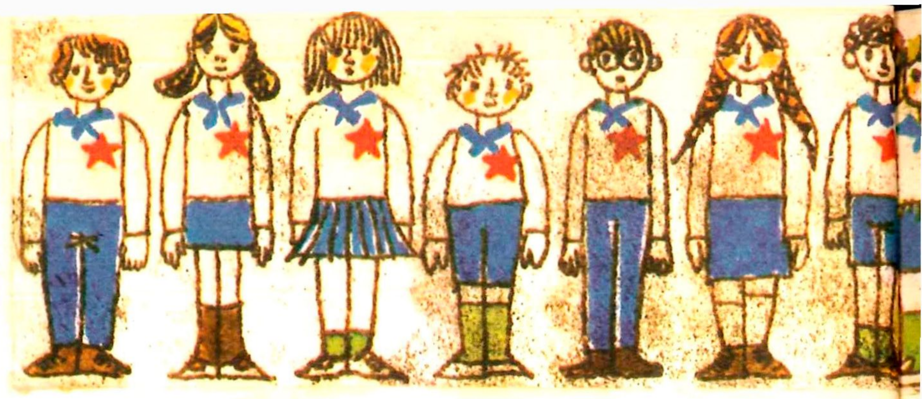

KISDOBOS

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja

1971. ÁPRILIS XX. ÉVF. 4. SZÁM

Űr Kata jelenti:

Csillagosztás

Küszöbön legnagyobb ünnepünk, április negyedike, felszabadulásunk huszonhatodik évfordulója, és közeledik az úttörőmozgalom huszonötödik születésnapja.

Sok csapatnál elhatározták az úttörők és kisdobosok, hogy a felszabadulás ünnepétől a jubileum ünnepéig, vagyis április negyedikétől egészen év végéig mindig viselik a vörös, illetve kék nyakkendőt. Ezt nagyon helyeslem, ez nagyon szép lesz. Én is szeretnék ünnepelni, tehát elhatároztam, hogy kedves barátaimnak, akik levélben számolnak be a jubileumi tettekről és eseményekről, átadok egy-egy jelképes csillagot.

Az elsőt mindjárt olyannak adom, akit még csak ezután avatnak fel kisdobosnak. Olvassátok el, mit írt levelében:

„Én még csak elsős vagyok, de már kisdobosjelölt. Szeretek olvasni és rajzolni. Négyéves koromtól járok a Bartók Béla zenei iskolába. A Télapó ünnepélyen én kísértem zongorán pajtásaim énekét. Mezőmegyeren, Békéscsabától 5 km-re lakom. Van egy négyéves hugikám, sokat mesélek neki. Örömömben írok neked, hogy már ilyen nagy vagyok, és részt vehetek a kisdobos munkában. Igyekeztem szépen írni, de egy kicsit még elfáradok. Írhatok-e, rajzolhatok-e máskor is?

Kojnok Marika kisdobosjelölt,
Mezőmegyer, Fő u. 3."

Avatásod napjára sok-sok boldogságot, Marika! Várom leveledet, rajzodat.

Kissé vad Őzikék

Wéber Kati másodikos kisdobos Budapesten, a hatodik kerületben, a Liszt Ferenc tér 6. szám alatt lakik.

„Nálunk nagyon vidám a raj élete — írja Kati druszám. — A legutóbbi foglalkozáson mulatságos és tanulságos csatakiáltásokat tanultunk és gyakoroltunk. Különösen jót nevettünk az Őzike őrs csatakiáltásán: »Búza, búza, búzakéve, mi vagyunk az osztály réme, hűha!« Mert az Őzike őrs tagjai a fiúk; sokszor nem éppen a legjobbak. De reméljük, hogy ettől a csatakiáltástól megjavulnak."

Én nem tudom, miért vagy elégedetlen az Őzikékkel, Kati, de elárulom neked: egy másodikos kisdobos, akármilyen jó és kedves, mindig még jobb akar lenni. Mint ahogy másodikos korunkban még nem lehetünk olyan okosak, mint mondjuk hetedikes korunkban — mi is lenne velünk, ha még ezután nem lennénk napról napra jobbak és vidámabbak?

Mi illik kisdoboshoz?

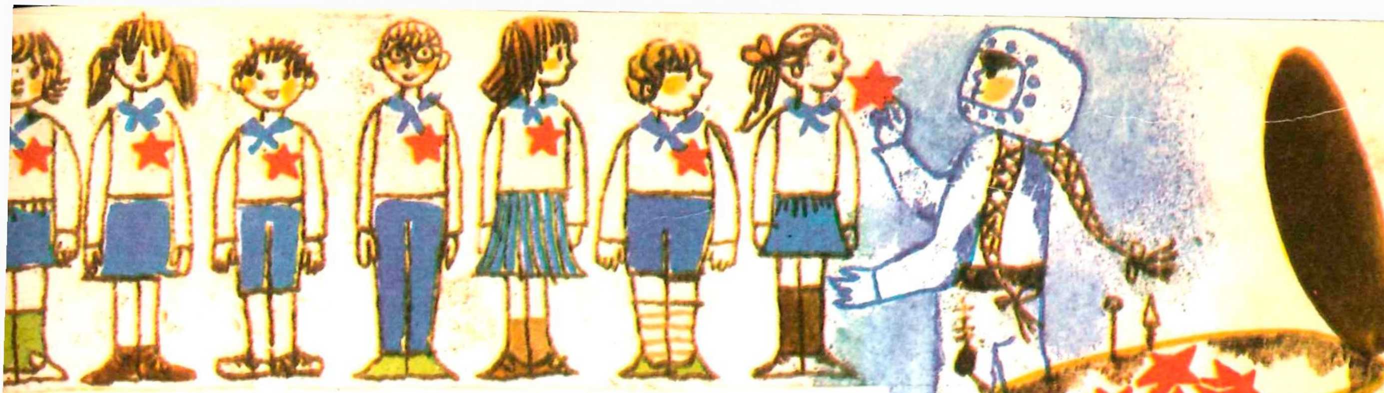
Mintha összebeszéltek volna az én kedves barátaim, több olyan levelet is kaptam mostanában, amiben gyönyörű eredményekről számolnak be a pajtások, de azért mégsem elégedettek.

Fövenyessy Katalin, őrsvezető helyettes, az ózdi Orion rajból, ezt írja:

„Szorgalmasan készülünk az úttörőavatásra. A kisdobos háromtusát már teljesítettük, szép helyezést ért el rajunk a futásban, magasugrásban, távolugrásban. A Télapó ünnepélyen megajándékoztuk a hatodikos úttörőket egy-egy könyvjelzővel, november hetedikén mi rendeztünk ünnepélyes rajgyűlést, amelyre a másik negyedikes rajt is meghívtuk. Ezután a sok jó után azt gondolod, Űr Kata, hogy rajunk minden kisdoboshoz illőt megtett? Sajnos ezt nem mondhatjuk el! A magatartással még baj van. Mit tanácsolsz? Hogyan lenne könnyű ezt a hibát jóvá tenni?"

Gál Ágota gyöngyössolymosi kisdobos még érdekesebb levelet írt. Örömmel jelenti, hogy őrsével együtt már február elején minden őszi és téli próbát teljesített. Rajában sok az ügyes rajzoló, jó rejtvényfejtő. Sőt, Ágota maga is csinál ügyes rejtvényeket, például a saját nevét is rejtvénybe tette; meg kellett fejtenem, hogy tudjam, kitől kaptam a levelet. De egy verset küldött, amiben önmagára panaszkodik: „Ugrabugra vagyok, mint a halcsík, mindig kotyogok, mint a tyúk."

Végül Gácsi Zsuzsa Nagyrédéről arra kér, hogy csak kezdőbetűkkel ugyan, de intsem meg azokat a kisdobosokat, akik ren-

GAÁL ÉVA rajza

detlenkedni szoktak az ősi foglalkozáson.

Csakhogy attól tartok, ha csak a kezdőbetűket írom is, Zsuzsa barátnői mindjárt kitalálják, hogy róluk van szó. Ők is írnak, megírják, hogy az ő véleményük szerint, kik azok, akik nem viselkednek egészen úgy, mint kisdoboshoz illik. És akkor végehossza nem lesz a vádaskodásnak, sőt, a veszekedésnek.

Nagyon helyes, ha nem vagytok egészen elégedettek sem magatokkal, sem egymással, de azért ez sohase váljék zsémbeléssé, zsörtölődéssé, veszekedéssé. Nekem nyugodtan megírhatjátok továbbra is, ami nem tetszik, amit javítani szeretnétek, én majd vigyázok ezután is, hogy amennyire lehet, igazságosak maradjunk, a jót is meg a rosszat is vegyük észre, de nehogy rosszaságnak tartsuk azt, ami csak vidámság, elevenség!

Fiatal és öreg úttörők

Dániel Ágnes Mogyorósbányáról küldött egy dalt, ami egyben játék is: „Fiatalok, úttörők" a címe. Megmutattam a szerkesztő néninek, nagyon örült. Ágnes persze azt gondolja, ez új, pedig már több mint húsz éve ismerik azok, akik akkor voltak úttörők. A kottáját azért nem közlöm, mert a szerkesztő néni szerint minden városban és faluban találtok olyan felnőtteket, akik ismerik és szívesen megtanítják nektek: „Fiatalok, úttörők, itt állunk mi készen, annyi a mi seregünk, mint fűszál a réten..."

Azon a napon...

Anyám meséli
Hogyan volt régen,
Milyen világ volt,
Mikor nem éltem

Mondja: éheztek,
Rabságban éltek,
Romok közt jártak,
Temettek, féltek

— Hogyan lett vége?
— kérdem Mamától.
— Nem múlik a baj
Csak úgy magától

Mondja: katonák
Jöttek a nappal,
Keletről jöttek,
Velük a hajnal

Homlokuk: csillag,
A léptük: béke
Jó fegyverük volt,
És így lett vége...

Minden megfordult
Azon a napon.
Mintha új élet,
Más csillagzaton

Mintha másik nap
Sütne le reánk,
Fényében gyógyult
Megtépett hazánk

És lett április
Örök üzenet:
Hogy az ember,
Minden ember
Szabadságra
született

BARS SÁRI

A kisdobos

Az volt a hajnalhasadás,
március, rügy, a fény —
ki tudja hol, csapatba állt
egy dobos kislegény.

Talán látta Petőfit is,
Bem kék táborát
s dobolt, dobolt a kislegény,
míg őszbe hulltak a fák.

Egy dobverés — egy szívverés,
a fölkelt nemzeté
s elhalt a kisdob — elveszett
Világos felé...

Emeld fel azt a kisdobot,
mert értük is pereg:
társakért tenni szép dolog,
gyengébbnek nyújts kezet.

Az iskolapad fényesül,
hol könyv és hű füzet
kíséri a kisdobost,
míg évre év pereg...

Nyakkendőd lesz kékszínű,
hogy különb, jobb lehess,
mint hajdan az a kislegény:
tenni érdemes!

VASVÁRI ISTVÁN

DASA

SZŐNYI GYULA rajza

Egy zömök, szakállas vadász bandukol kutyájával a közeli nyírfaerdő felé. Fáradtnak látszik. Sápadt arcát ritkán érheti friss levegő. Elgondolkodva lépeget, kutyája vidám csaholása figyelmezteti, hogy helyben vannak. Az erdő fehér törzsű fái, a fák között ugrabugráló napsugárfiókák jókedvre hangolják. Leveszi válláról puskáját és leheveredik az egyik fa alá, jólesően nyújtózik egy nagyot.

Hirtelen egy bokor rezzen meg a közelükben. Egy madár repült fel róla, de a kutya egyszerre nyugtalan lett:

— Mi az, Zsenyka — szólítja meg a vadász a kutyáját —, nyúlhúsra fáj már a fogad?

Alig mondta ki ezeket a szavakat, az egyik fa mögül felbukkant egy nyúl. A vadásznak csak annyi ideje maradt, hogy felkapja a puskáját és talpra ugorjék. A nyuszi — még fiatal, tapasztalatlan lehetett — csak akkor vette észre a nagy veszélyt, amikor a puska csöve rámeredt. Piros szemében kigyúlt a rémület, majd mint a nyíl, száguldott el mellettük. Sikerült elmenekülnie.

Furcsa dolog, a vadász arcán nyoma sem volt a bosszúságnak, szinte megkönnyebbülten lélegzett fel, hogy a zsákmányt elszalasztotta. De nem úgy a kutyája! Zsenyka mérges vakkantására a vadász válaszul jóízűen felkacagott.

— Látom, nagyon elégedetlen vagy velem. Megértelek, lecsúsztál a jó falatról — mondta még mindig nevetve a vadász, és gyengéden simogatta meg kedvence fejét.

Zsenyka csak nem békült meg.

— Értelek, értelek — csitította kutyáját. — Ne haragudj, nem tudtam lelőni azt a kis nyuszit, olyan nagyon szép volt. No de, ne búsulj, ha krokodilra bukkanunk, annak aztán nem kegyelmezek!

Zsenyka tovább morgott, úgy látszik, nem nagyon csábította a korokodil-pecsenye. Beljebb mentek az erdőbe. Egyszerre csak egy élénk piros folt tűnt fel előttük.

— No nézd csak — csodálkozott hangosan a vadász. — Hogyan tévedt ide pipacs?

Közelebb kerültek, hát egy gombát szedő, guggoló kislány volt előttük. Piros kendője emlékeztette pipacsra a vadászt. Kosarából már jócskán kandikáltak ki gombák.

— Látom, te kis vadvirág — szólította meg a vadász a lánykát —, ügyesebb voltál, mint én, már megszedted a gombapörköltre valót. De mondd csak, krokodilusra hol akadhatok? Megígértem a kutyámnak, hát szeretném vele megörvendeztetni.

A kislány kuncogni kez-

CERUZÁJA

dett, majdhogy hangos kacagásban tört ki, de elrestellte magát és köténykéjével eltakarta az arcát. Még azt gondolja ez a tréfás vadász, hogy kineveti.

— Mondd meg már, hogy hívnak? — faggatta a lánykát a vadász.

— Dasának — felelt bátran a kislány.

— Aztán szereted-e hallgatni a meséket?

— Szeretem hát! A fonóban, kukoricafosztáskor hallottam nem egyet. De szép is volt!

— Hát meséskönyved van-e?

— Nincs nekem. De minek is? Nem tudok én olvasni. A betűkre megtanított édesapám, de összerakni már ő sem tudja.

— Hogy lehet az? — kérdi elámulva a vadász. — Ahogy nézlek, iskoláskorban lehetsz.

— Már a kilenc évemet is betöltöttem — mondta Dasa búsan —, de még iskolába nem jártam, mert nálunk nincs és nem is volt iskola.

A vadász szemében kialudt a hamiskás fény. Jegyzetfüzetet, ceruzát vett elő. Dasa csak nézte a csillogó végű szerszámot. Vajon mit akar vele a vadász?

— Meséld el, hol laktok, hányan éltek a faluban?

Dasa szívesen, okosan válaszolgatott, nem vette le szemét a fehér papíron fürgén futkosó ceruzáról.

A vadász felnézett jegyzetfüzetéből, észrevette a lányka bámuló, gyönyörködő tekintetét.

— Tetszik? — kérdezte. — Neked adom. — És már nyújtotta is Dasának a ceruzát.

A kislány arca, most valóban, mint a pipacs, piros lett az örömtől:

— Örökbe? — kérdezte hitetlenül.

— Hát persze — mosolyodott el a vadász. Aztán huncut mosollyal tette hozzá:

— Majd iskola is kerül hozzá. Hasznát veheted.

Elköszöntek egymástól. A vadász visszafordult, de a kislány még állt, állt mozdulatlanul és a gombáinak-e, vagy talán csak magában suttogta:

— Nálam hagyta. Örökbe.

Aztán, mint akit a forgószél sodor, úgy repült haza, kicsiny falujukba.

— Édesanyám, édesapám! — szaladt be a házba. — Nézzétek már, mit kaptam?

Összefutott a család, még a szomszédok is a hangos kiáltásra. Forgatták, csodálták a nem akármilyen szép ceruzát. Dasa pajtásai szemet is vetettek rá tüstént, de szívesen elcserélték volna! Ám Dasa nem vált meg egy percre sem kincsétől, még az ágyába is magával vitte, mint más gyerek a kedvenc játékát. Rajzolgatott vele fákat, madarakat nagy gyönyörűséggel.

Elmúlt egy hét. A falu apraja-nagyja éppen ebédnél ült, amikor megszólalt a kisbíró dobja: tratata, tratata.

Dasa édesapja kelletlenül kelt fel az asztaltól. — Még enni sem hagyják az embert — morogta. Nem sok jót várt, hiszen a cár idején szokták vasárnap összecsődíteni a népet a rossz hírre, leginkább.

— Közhírré tétetik — dobolta a kisbíró —, pecsétes írás érkezett magától Vlagyimir Iljics Lenintől. Tudomására jutott, hogy falunkban nincs iskola, a nép írástudatlan. Elrendelte, hogy sürgősen iskolát kell építeni ehhez kéri a falu népének kétkezi támogatását is.

Az emberek összenéztek. Szemük ragyogott. Régen áhítoztak már iskolára.

— De honnan tudhatta meg Vlagyimir Iljics, hogy nincs iskola nálunk, hiszen nem is mertünk kérni, tudtuk vállán a sok gond, baj — kérdezte egyik is, másik is, csak nem fért a fejükbe ez a rejtély.

Hiába is tanakodtak öregek, fiatalok, csak nem jöttek rá a nyitjára.

Dasa édesapja örömmel újságolta otthon a jó hírt. Köré sereglett a családja, még karonülő is volt a gyerekei között:

— Iskolások lesztek, tanult emberek! — mondta boldogan. — Maga Lenin rendelte el, hogy iskolát építsenek a falunkban. Meg is lesz!

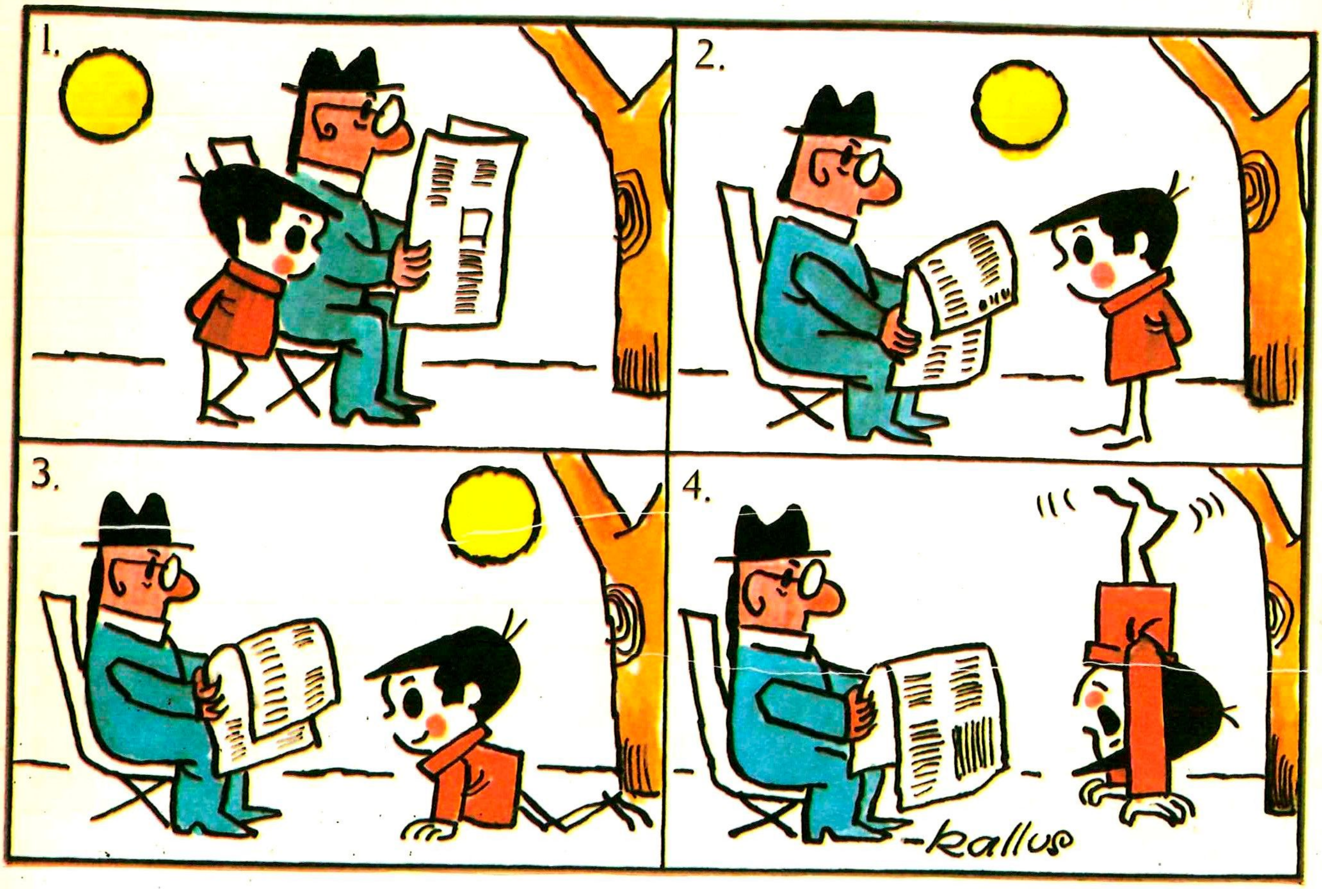
— Én ezt tudtam, édesapám, már egy hete — kiáltotta lelkendezve Dasa. — Az a vadász, akivel az erdőben találkoztam, és akitől a ceruzát kaptam, megmondta: „A ceruzához, meglásd, iskola is kerül." De okos ember volt, hogy így megjövendölte!

Vajon ki lehetett az a vadász? — töprengett Dasa magában. Vajon ki?

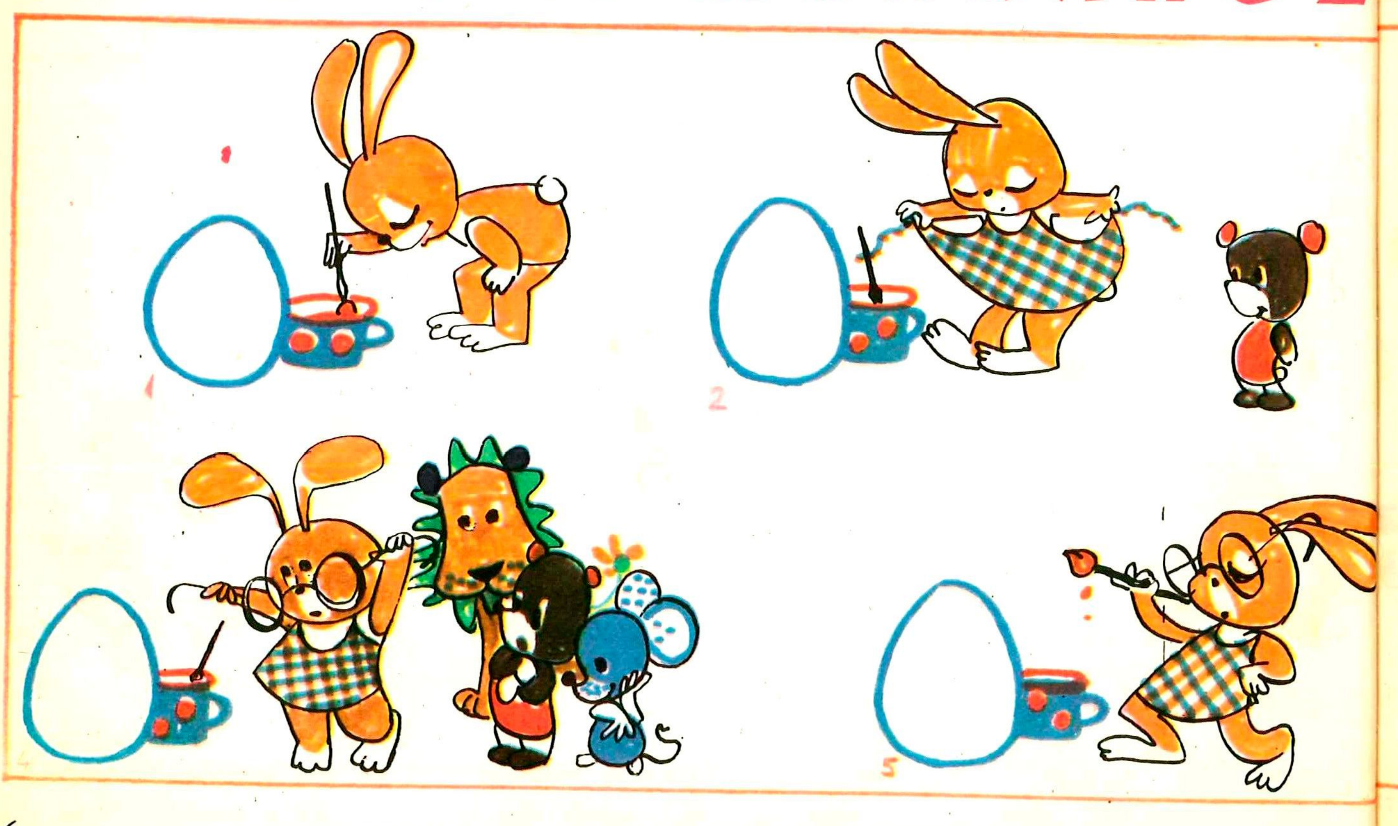
OSVÁT ERZSÉBET

IZGALMAS OLVASMÁNY

KALLUS LÁSZLÓ
tréfája

MŰVÉSZI MUNKÁHOZ

PAPRIKA új találmánya

MARÉK VERONIKA
tréfája

JÓ HOSSZÚ IDŐ KELL

ANTONI ROZÁLIA
tréfája

Hegyen-völgyön lakodalom

Írta: W. PETROLAY MARGIT

Rajzolta: RÓNA EMY

Volt egyszer egy lakodalom, országos nagy eszem-iszom. Fényes volt, népes volt, koma, sógor mind ott volt: vékából itták a bort.

Kipingálták a plakátra, kiíratták az újságba, bemondták a rádióba ötpercenként tegnap óta, kidobolták, kihirdették, kengyelfutók hírül vitték:

„Kinek foga-gyomra ép, várja finom estebéd. Fehér ingben, frakkban-klakkban legyen ott a medve-lakban!”

Az előkelőségeknek ezen kívül még külön névre szóló meghívót is vitt ki a postás, aranyszélű papiroson szép cifra betűkkel. Kár, hogy nem mindenki tudta elolvasni...

Egyedül a kisegér nem tudott semmiről. Újság nem járt neki, rádiója nem volt, meghívót sem kapott. De hiába is kapott volna, mert úgysem volt ünneplő ruhája, csak egy szál ócska, nyűtt gúnyája. Egész héten abban járt, éjszaka is abban hált, csak vasárnap vette le, hogy kimossa a felesége. Egy szó, mint száz: szegényebb volt a templom egerénél.

Hát megmozdult a falu apraja-nagyja a lagzi hírére: a sok koma, komaasszony, még több sógor, sógorasszony, násznagyok, vőfélyek, válogatott legények, leányok, menyecskék, csúnyácskák meg szépecskék, iskolások, óvodások, karonülők, pelenkások, mind csak a hetedhétországra szóló lakodalomról beszéltek.

Így jutott el a hír a kisegér fülébe is. Vasárnap reggel volt, éppen akkor kelt fel, a felesége meg szidta mint a bokrot, hogy: „te emilyen, te amolyan”! Hogy ő még életében nem látott ilyen élhetetlen frátert, meg hogy szeretné tudni, mit adjon enni ennek a három éhes kisegérnek, ha felébrednek és enni kérnek, mikor még egy árva kiflivég sincs a háznál...

Szóval: javában állt a nagy családi ribillió, amikor bekopogott az ajtón a kisegér komaasszonya.

— Jöjjön gyorsan, komámuram, ha valamit látni akar! Itt megyen a násznép a rezesbandával! Vőfélyek, nyoszolyók, ki-ki a párjával!

— Mit nekem a násznép! — legyintett a kisegér mérgesen. — Nem érek rá vőfélyek, nyoszolyók után lesekedni. Kisebb gondom is nagyobb annál...

— Hát ha nem, akkor nem — mondta a komaasszony és sértődötten odébbállt.

Éppen akkor ért az ablak alá a lakodalmas menet, akkora csinnadrattával, hogy felébredtek rá a kisegerek és mind a hárman egyszerre enni kértek. Ezt már nem hallgathatta tovább a kisegér, huss! kifutott az udvarra, csak úgy ingben, gatyában, ahogy kibújt az ágyból.

Ott vonult a háza előtt a lakodalmi menet: komák, sógorok, leányok, asszonyok, frakkban, klakkban, feketében, vadonatúj ünneplőben, ki négy lábon, ki két lábon, lovashintón, kerékpáron. A vén farkas gubában, rézsarkantyús csizmában, mellette meg róka koma piros bársony nadrágban. Szelíd őzek ünneplőben, félénk nyulak nyúlcipőben, szarvasok-agancsosok, fürgelábú táncosok, dühös-mérges vadkanok, kukoricatolvajok. Sor végén a csacska szarkák, fecsegők és tarkabarkák, cinkék, varjak, seregélyek, fülesbaglyok, szép kövérek. Legelöl a rezesbanda, utána egy cigánybanda, középütt a vőlegény, bizony helyre egy legény! Barna bozont a subája, öregapja hagyta rája. Hát a mátka? Drága párja? Az is híres, táncos fajta, körmös mancsa, tányér talpa. Hej, de szép volt, jó is volt, hét országban híre volt!

A kisegér nem tudott betelni a látványossággal.

— Ez már igen! — gondolta magában. — Ezt megnézem magamnak! Úgyse láttam még soha lakodalmat! — És majd kiesett a szeme a száján nagy csodálkozásában.

Mégis legeslegjobban tetszett neki a sok szép ajándék, amit az ifjú párnak vittek a vendégek. A róka tyúkot vitt a hóna alatt, a farkas bárányt cipelt a hátán,

a többi tortákat, cukortól cifrákat, sós süteményt, almáslepényt, egész szekér mákos mézest. No, senki se marad éhes!

Erről aztán eszébe jutott a kisegérnek, hogy még nem is reggelizett... Pedig ezután jött még a java: sok szépséges himmi-hummi, sosem lehet beleunni. Annyi mázas cserép, száz embernek elég, selyempaplan, égszínkék, ezüstkanál huszonnégy, tányér, lábas, serpenyő, daráló meg habverő...

A kisegér nem tudott betelni a sok látnivalóval. Mikor aztán az utolsó vendég is elvonult (a varjú volt a sereghajtó, akkora sajtot gurított maga előtt, mint egy kisebbfajta holdvilág) azt gondolta magában:

— Ha nem is hívtak a lagziba, ki tiltja meg, hogy utánuk menjek? Ahol ennyi cifra népség, ki törődik egy szegény kisegérrel?

Ahogy mondta, úgy is tett, elindult szépen a násznép után, lépegetett a rezesbanda hangjára

s nyelte a port, amit felvert a lábuk. Aznap úgyse nyelt még egyebet...

Ment-ment-mendegélt, napnyugtára odaért. Odaért a lakodalmas házhoz, de nem ment be, mert egy nagy szürke kandúr silbakolt a küszöbön, hogy be ne mehessen senki, aki nem hivatalos.

— Kár, hogy nem mehetek be, — sóhajtotta a kisegér. — Legfeljebb majd innen kintről lesekedek, ha már idáig eljöttem... És meghúzódott egy cirokseprű mögött, ami oda volt támasztva kívülről az ajtófának. — Csak a macska meg ne lásson!

Amint mondta, úgy is tett. A seprű mögül leste, mi történik benn, a lakodalmas házban.

Hát ott már állt a lagzi javában. Fújták a trombitát, húzták a nagybőgőt, ették a jó finom falatokat. Hej, de sok jóféle! Előétel hatféle, tyúklevesbe lúdgége. Sültből-főttből volt rogyásig, hurka-kolbász megunásig. Aztán a sok édes béles, csöröge fánk, mákos rétes. Kukorica édes málé, tarkababból szemeskávé, tejszínhabos zöld uborka, fokhagymával habos torta, málnalekvár káposztával, bolondgomba aranytálban. És még a sok innivaló: kakastejből főtt kakaó, csokoládés limonádé, kaporízű csokoládé, folyt a csapból, mint a patak, borospincén sem volt lakat...

Szegény kisegér csak lapult a seprű mögött és nyelte a nyálát. Meg se mert moccanni: észre ne vegye valahogy a macska. Fázott is ott egyszál ingben, mert éjszakára járt már az idő és hűvös szellő kerekedett. No de éppen ez volt a szerencse, mert a szürke kandúr is fázni kezdett. Unta is már az őrködést, szeretett volna körülnézni odabent a menyecskék között.

— Úgyse jön már senki! — gondolta magában, meg aztán félt, hogy bent azalatt mindent megesznek, otthagyta hát a strázsát és besompolygott a házba.

A kisegér meg éppen csak erre várt: utána, mint a nyíl! Egyenest az asztal alá. Sajnos, a vacsorának már vége volt, csak a tányérokat nyalogatta még néhány vendég.

A násznagy éppen akkor tette ki a kalapját az asztal tetejére s nagy hangon elkiáltotta magát:

— Eladó a menyasszony!

A cigánybanda rázendített s elkezdődött a menyasszonytánc. Násznagyok, vőfélyek, leányok, legények, fiatalok, öregek, kisiskolás gyerekek dobálták a sok fényes pénzt a kalapba. Táncoltatták a menyasszonyt, majd szétrúgták a ház falát. Járták, rakták, rúgták a port, kurjongattak.

— Ujuju —rikoltozott a róka.

— Sose halunk meg! — üvöltötte a farkas.

— Hej, de jó lenne megtáncoltatni a menyasszonyt! — gondolta a kisegér az asztal alatt. — Legalább egyszer kimulatnám kedvemre magamat. — De mivel nem volt egy lukas garasa sem, amit a kalapba dobhatott volna, meg attól is tartott, hogy a nagy forgatagban valaki még a farkára léphet, hát inkább elindult, hogy valami harapnivaló után nézzen.

Háromszor körülfutotta a házat, minden lukba belenézett, minden csuporba beledugta az orrát. De hiába futkosott, hiába szaglászott, mert a vendégek mindent megettek, megittak, még csak egy lerágott csontocskát se hagytak. Még szerencse, hogy a kontyos kemence tetején talált egy marék tökmagot, amit föltettek száradni. Nekiesett és jól bereggelizett belőle, mert akkorára már vége felé járt az éjszaka.

Úgy jóllakott tökmaggal, hogy a füle is kétfelé állt tőle. Három szem még meg is maradt, azt betette az inge alá: hadd örüljenek otthon a gyerekek!

Épp hogy megtörülte a száját az utolsó falat után, megszólalt a kakas és kihirdette a reggelt. A muzsikusok rázendítettek a Rákóczi-indulóra, a vendégek abbahagyták a táncot, búcsút vettek az ifjú pártól s elindultak hazafelé, úgy, ahogy jöttek. Csak a farkas veszített el félpár rézsarkantyút, róka komának hasadt ki a bársony nadrágja. Az egyik őzikének pecsétes lett az ünneplő ruhája, az egyik nyúlnak kilukadt a nyúlcipője, az egyik szarvasnak letörött a szarva, az egyik vadkannak kicsorbult a foga. A szarkáknak tövig elkopott a nyelvük, a kis cinkék náthát kaptak, a varjúnak elveszett a zsebórája, egész úton azt siratta, a seregélyek megtalálták, de nem adták vissza neki, hanem eldugták a kakukk fészkébe, s a fülesbaglyok eltévedtek az erdőben. A többiek mind baj nélkül hazaértek. Ki két lábon, ki négy lábon, de legtöbbje négykézlábon.

A házban csak az új pár maradt meg a macska. Míg a pénzt számolták a kalapban, a macskát kikergették mosogatni. Pedig álmos volt már az is, szívesebben lefeküdt volna. Nagy kelletlenül hozzáfogott a mosogatáshoz. Hát ahogy megfogja a dézsát, ott kuporog alatta a kisegér egyszál ingben, gatyában. Fázott az árva, álmos is volt, gondolta, ott majd kiszundikálja magát, mielőtt hazaindul. De most aztán egyszerre kiment a szeméből az álom, ahogy meglátta a macskát. Azt se mondta: vaskalap! Hanem úgy elszaladt, hogy meg sem állt, amíg az utcájukba nem ért. A szomszéd ház előtt már kint állt a komaasszonya, épp akkor engedte ki a tyúkokat. Ráköszönt nyájasan:

— Szép jóreggelt, komámuram! Honnan ilyen jókor reggel?

— Szép jóreggelt, komámasszony! Lakodalomból.

— Lakodalomból? — csodálkozott a komaasszony. — De hiszen tegnap még esze ágában se volt lakodalomba menni!

— Nem is volt! Nem is volt! — ötölt-hatolt a kisegér. — De hát hintóval jöttek értem, hát el kellett mennem, ha már annyira erőltették.

— Igaza van, komámuram! — helyeselt a komaasszony. — Aztán jót evett a lagziban komámuram?

— Hajaj! — felelte a kisegér. — Úgy teleettem magam minden jóval, hogy a fülem is kétfelé áll tőle. Ami meg nem fért belém, itt viszem, ni, a maradékot a gyerekeknek.

— Még a maradékot is elhozta, komámuram? — meresztette a szemét a komaasszony.

— El kellett hoznom, nem akartam őket megsérteni. Nem igaz, komámasszony?

— Persze, hogy igaz — sóhajtott fel a komaasszony. — Szép az, ha így megbecsülik az embert.

Mire a kisegér szerényen csak ennyit mondott:

— Bizony, komámasszony...

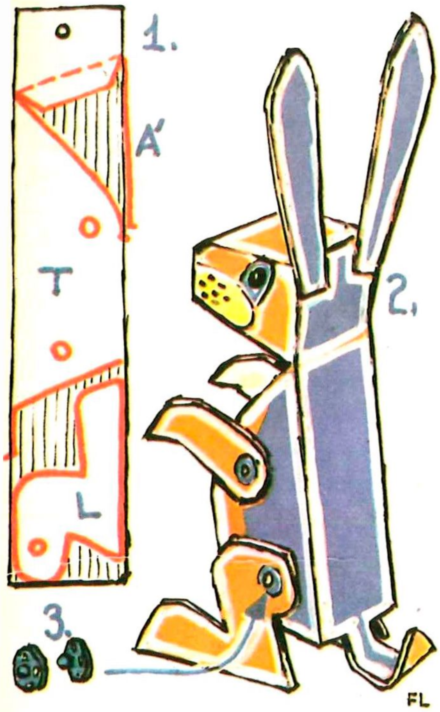
Azzal befordult a kiskapun és elégedetten mosolygott magában, mert tudta, hogy megörülnek majd a gyerekek a tökmagnak, hiszen három napja nem ettek szegénykék. No, majd máskor őket is elviszi magával...

Ez volt a nagy lakodalom a dejtári domboldalon. Hangos volt, rangos volt, koma-sógor mind ott volt. Kár, hogy hamar vége volt.

A Játszópajtás MUNKATÁRSA üzeni:

Húsvét közeledtével két dologra gondolj. Először, hogy mivel lepjed meg kistestvéredet vagy a szomszédék ovis gyerekét, másodszor — ha leány vagy —, legyen otthon pirostojás, amikor jönnek a locsoló legénykék.

Jó húsvéti ajándék a dobozból készített, mozgatható lábú nyuszi! Egy hosszúkás formájú doboz, mondjuk fogpasztás doboz éppen elegendő hozzá. Rajzold reá az 1. ábrán látható formát, a „T" a nyuszi törzsét, az „L" a hátsó lábát jelzi. Ebből kettő kell. Rajzolj még két mellső lábat is, majd vágd ki a dobozból ezeket. Az áll alatti részt („Á"), ami a mellig tart, ragaszd a toroknak megfelelő helyre, így a nyuszi feje egy zárt doboz-forma lesz. Vágj két jó hosszú fület, s ragaszd a fejre (2.), majd patentkapcsokkal (3.) illeszd a vágatokat a helyükre. A kapocs csak akkor tart jól, ha körömolló hegyével kerek lyukakat vágsz számára, így a végtagok mozgathatók is lesznek! Fesd ki a nyuszit szép színesre, hogy még nagyobb legyen az öröm!

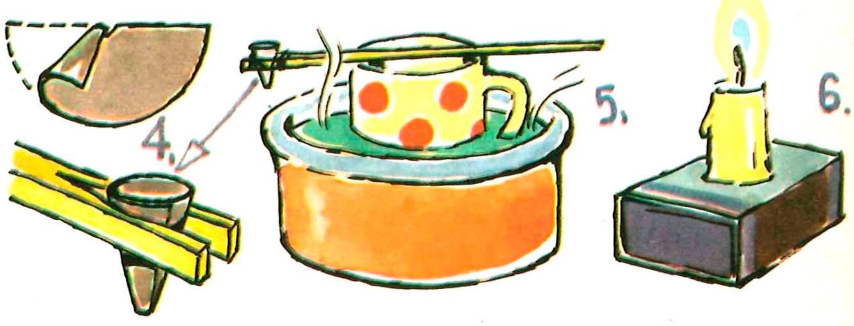
*

A tojásfestéshez boltban kapható tojásfestéket vagy ruhafestéket használj, a reá írt használati utasítás szerint. A festőlében főzd keményre a tojást, nagyobb testvéred vagy anyukád segítségével. Festőlét készíthetsz úgy is, hogy a forrásban levő vízbe minél több, vöröshagymáról lefejtett, száraz levelet dobsz; így szép barnás színű lesz a tojás, ráadásul pénzbe sem kerül.

Kissé több munkát igényel, de megéri a fáradságot a „hímes" tojások készítése. Egyik módszere: a színes tojás héját kés hegyével, vagy rossz borotvapenge sarkával mintásra karcolod. A pengét csavard papírcsíkba, hogy csak a sarka álljon ki, így nem vághatod meg a kezedet. Alul látsz egy sor hímes tojást, régi dunántúli pásztorok mintái; mintául szolgálhatnak!

A karcolásnál érdekesebb díszítési mód a tojások „megírása". Sok falusi népművész vagy kisleány, ma is „írja a tojást", persze nem ceruzával, hanem „gica" segítségével. Ez nem más, mint kicsi, fémlemezkékből sodort tölcsérke (4.), amelyet behasított végű pálcába szorítanak, s körüldrótozzák, hogy ki ne essen. Hogy ne kelljen vele vesződnöd, helyette végy az ÁPISZ-ban pár fillérért egy redisz-tollat, 2-es számút, s hozzá tollszárat. Az írószerszámhoz nem tintát, hanem olvadt viaszt, padlóviaszt kell használnod. Tégy viaszt egy kis bögrébe vagy fémedénykébe, ezt állítsd forró vízbe, hogy megolvadjon. Közvetlenül a lángon nem szabad melegítened, mert meggyulladhat. Éppen ezért egyedül nem írhatsz tojást, csak nagytestvér, szülő, nagymama jelenlétében!! A forró vízfürdőben (5.) sokáig folyós marad a viasz, amelybe bemártogatod írószerszámodat, s rajzolgathatsz a megfőtt, de még fehér tojásra. Ha megfagyna a viasz az írókádban, tartsd egy pillanatra gyertyalángba (6.). A viaszvonalakkal megírt tojásokat tedd egy napra hideg festőlébe, utána töröld le róluk a viaszt, s íme: a tojások színesek lettek mindenütt, csak ott maradtak fehérek, ahol a viasszal írt vonalak fedték a héjat. A kész tojásokat dörzsöld be szalonnahéjjal, s tedd papírszalvétával bélelt kosárkába, tányérba.

FERKAI LÓRÁNT

Játszópajtás üzeni

Kis házi akadályversenyt állítottunk össze Mandula László, testnevelő tanár segítségével. Ő vezeti az Úttörőstadion utánpótlását az úgynevezett alapozó kisdobos szakkört. Tornateremben játszható, mégis inkább a szabadba ajánljuk, hiszen itt a tavaszi szünidő! A lebonyolításhoz kérjétek a testnevelő tanár vagy tanítótok segítségét! Tehát:

1. Két raj vagy őrs indul. Az a fontos, hogy azonos létszámú legyen a játékos had. Sípszóra indul egy gyerek. A legelső akadály svédszekrényhez támasztott két tornapad. Az egyiken felfelé, a másikon pedig lefelé kell haladni. Természetesen ebből az akadályból, ha két őrs vagy raj indul, akkor kettő szükséges, ha három, akkor három. A padokon különböző módon közlekedhetünk. Például: pókjárással. A kéz és láb külön lép, és a derekat magasan tartjuk. Amint a svédszekrényt elértük, lefelé ugyanígy mozoghatunk. Aki leért, a következő akadályig

2. fókajárással megy. Vagyis fekvőtámaszt csinál, a lábát zárja, lábfejét ugyancsak, és csupán kezére támaszkodva halad előre.

3. Képzelt hegyre mászunk, és szakadékon kell átkelnünk. Vagyis három széket állítunk egymás mellé bizonyos távolságra. Erre kell a versenyzőknek felmászniok, és a székek közti szakadéktávolságot átlépniök. Arra ügyeljünk, hogy ez a távolság túl nagy ne legyen! Fogódzkodni tilos!

4. Ha átjutottunk hegyenvölgyön, szakadékon, sánta rókaként futunk tovább. Vagyis két kézen, egy lábbal. A másik lábat pedig egyenesen tessék tartani, mert az éppen fáj a rókának!

5. Ügyességi gyakorlat következik! Egy-egy labda szükséges hozzá. Ezt kell ötször pattogtatni egy kézzel. Utána a játékos visszahelyezi a labdát oda, ahonnan felvette — ha udvaron játsszuk, legyen ott kis mélyedés —, majd visszafut a csapatához, és megfogja a következő játékos jobb kezét. Erre az elindul, és folytatja a stafétaakadályversenyt tovább, amíg az őrs utolsó tagja is meg nem érkezik.

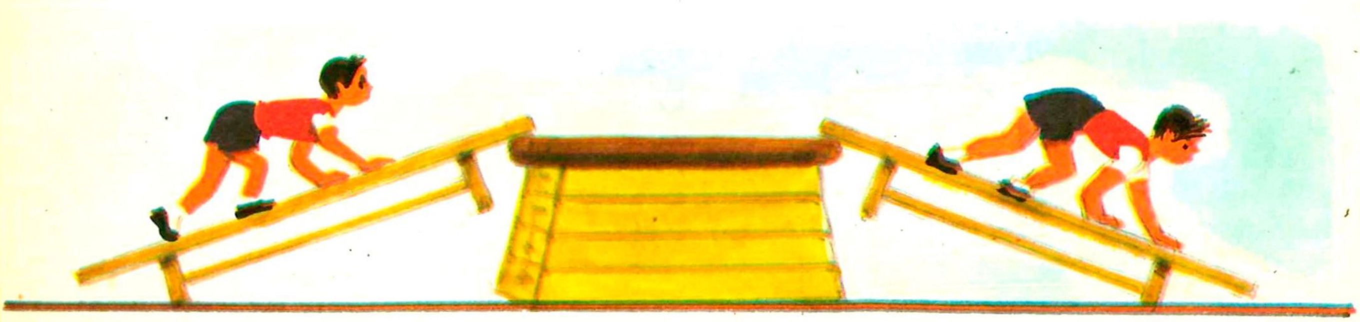
Most pedig hadd lássam, milyen játékokat küldtetek nekem kisdobos és úttörő munkatársaim?

Kidobós

a neve annak a játéknak, melyet Erdősi Kati küldött (Cegléd, Rákóczi út 19 c/2). Ezt is a szabadban játsszuk, lehetőleg két őrs. Egymással szemben kell felállni. A játék előtt a pajtások papírgolyókat készítenek. Egy oldalnyi újságpapírból készül egy galacsin. Sípszóra indul a játék. Úgy igyekeznek, hogy minden dobás találjon. Három „élete" van mindenkinek, vagyis háromszor találhatják el. Aztán kiesik. Az a csapat győz, melynek több játékosa marad.

Számcsere, helycsere

Állandó úttörő munkatársam, Szőcs Mihály pajtás (Bu-

dapest XIII., Tomori t. 5. ép. 101. ajtó, I. e.) küldte ezt. Mindenki kap egy számot. Természetesen annyi szám van, ahány játékos. Valaki, akit kiszámolunk — beáll középre fogónak. Bekötjük a szemét. A fogó elkiáltja magát: „Cseréljen helyet a 6. és 9.!" A két pajtás némán kísérli meg a helycserét. A fogó igyekszik elkapni valamelyiket. Akit elfog, az áll be középre. Ha nem sikerül, akkor továbbra is marad. Miközben a játék folyik, a többi szám is helyet cserél. Tilos a játékot zörgéssel, beszéddel zavarni, vagy félrevezető dolgokat tanácsolni a fogónak, akinek amúgyis eléggé nehéz a helyzete, hiszen behunyt szemmel kell buzgólkodnia. Amikor a két szám helyet cserél, a gyerekek tapsolnak, ez jelzi egyben a fogónak azt is, hogy a csere már megtörtént.

Ezt a játékot Mikus Magdi (Pécs I. Tolbuchin út 56.) is elküldte, mert biztosan ők is szívesen játsszák az úttörők és kisdobosok összejövetelein.

Csengős fogó-

nak hívják Andrasovszky Klára pajtás (Budapest IX., Csengettyű u. 1.) játékát. Lám, nemhiába lakik a Csengettyű utcában!

A játékvezető előre beszerez egy kis csengőt. A játékteret is előre kijelölik, és meghúzzák a kör vonalát. A vonalon állnak körben a pajtások. Körön belül a fogó és a csengős van. Mindkettőnek bekötjük a szemét. A fogó puha sálat vagy kendőt tart a kezében. A csengős viszont a nyakában, karján vagy bokáján viseli a csengőt. Sípszóra indul a játék. A kör szélén levő pajtások is befutnak, de a fogónak közülük csak a csengőset kell a sállal eltalálnia.

Tábori emlék

Klári másik játékának a címe. Ha már sokat ugráltunk, nem árt egy kicsit leülni. A kiszámolással válaszott játékvezető tábori emlékeket mesél. A többiek körben ülnek, méghozzá úgy, hogy háttal a kör közepén beszélő játékvezetőnek, vagyis a lábuk kifelé mutat. Szabály, hogy ha a mesélő azt a szót mondja ki, hogy „őrs", a játékos a jobb lábát, ha pedig azt, hogy „tábor", a bal kezét kell villámgyorsan felemelnie. A játékvezető — ha sokan játsszák, akkor egy segéd-játékvezető is kell! — árgus szemmel figyeli a jelzéseket, s aki nem figyel, az kiesik a játékból.

Most pedig mit mondhatnék még? Talán csak annyit, hogy jó mulatást kívánok!

Játszópajtás

HAUSWIRTH MAGDA rajza

Kérdezd meg a KISDOBOSTÓL:

Fogalmazás órán a levélírásról tanultunk. Így jutottak eszembe a következő kérdések: Magyarországon mikor létesült az első posta? Mióta használnak képeslapot? Kinek van hazánkban a legnagyobb képeslapgyűjteménye? Mióta használnak borítékot? Mire írtak levelet, amikor még nem ismerték a papírt? Régen hogyan kézbesítették a küldeményeket? — kérdezi Hegedüs Vera, Győrből (Tanácsköztársaság út 16.) maga és a Katicabogár kisdobos őrs nevében. A választ dr. Lukácz Alfonz a Postamúzeum muzeológusa adta.

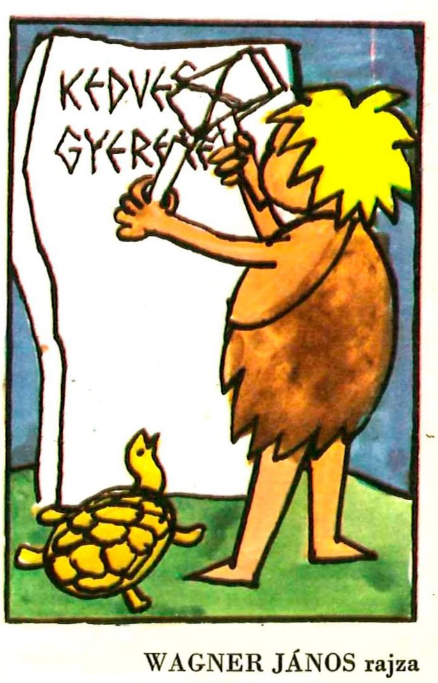
A legelső, szervezett postát hazánkban a mohácsi vész után egy esztendővel létesítették, méghozzá Ferdinánd király megbízásából Taxis Mátyás nevű ember. Bécs és Buda között összesen tíz állomás volt ebben az időben. Amikor még nem volt mindenki által igénybe vehető postai szolgálat, a leveleket küldönc vitte a címzettnek. Általában ilyen futárokat gazdag emberek és természetesen a királyi udvartartás tartott.

Később, amikor a postai szervezet kiépült, érkezését a községekben kürtszóval, vagy más alkalmas módon jelezték. Ilyenkor a falu népe összegyűlt a főtéren. Itt adták át a levelet a címzettnek. Mivel az egyszerű emberek nemigen leveleztek, a postaállomás vezetője — később postamesternek nevezték —, személyesen vitte el a levelet a címzett uraságnak. Divatban volt az is, hogy akik levelet kaptak, azoknak a nevét kiírták a postaállomás ajtajára. Így ismerősei útján, vagy személyesen értesült valaki arról, hogy levelet kapott. A házhoz-kézbesítés a XIX. század elején kezdett csak általánossá válni.

A levélírás, üzenetküldés egyidős az írással. 5—6000 éves a quipu(kipu) a fonal, vagy csomózott írás. Ez állati belekből hasított vekony, különböző színű szalagokból állt, melyekre csomókat kötöttek. A csomók színének, vastagságának, alakjának különböző jelentése volt. Írtak állati csontokra képjeleket, s a szumírok nedves, puha agyagba ékalakúra hegyezett pálcikával vésték az írásjeleket, majd az agyagot keményre égették. A kínaiak fapálcák végeinek szétkalapálásával ecsetet készítettek. Koromból készített tussal írtak bambusznádra, vászonra, vagy selyemszövetre. Az indiánok nyírfa és más fák kérgére írták jeleiket. A görögök és rómaiak „notesze" a viasztábla volt. Vékony deszkalapot, esetleg elefántcsontlapot vontak be viasszal, és erre hegyes íróvesszővel — az úgynevezett stílussal — karcolták feljegyzéseiket. Ha már nem volt szükség az írásra, a stílus másik végével elsimították a viaszt. Ezeket a „tabellákat", viasszal bevont lapokat, a középkorban és az újkor elején is használták. Az arabok és rómaiak is használták a görög eredetű, állati bőrből előállított pergament. A régi magyarok faágra vésett rovásírást használtak. A papírt az ősi Egyiptomban papiruszcserje rostjaiból készítették. Ma is többnyire növényi rostokból, ritkábban rongyból készül a papír.

Ha elkészült a levél, megcímezzük azt. Régebben a levélpapírt hajtották össze, írással befelé, kívülről megcímezték és viaszpecséttel, vagy ostyával zárták le. Az első levélborítékot Angliában Brewer nevű ember használta.

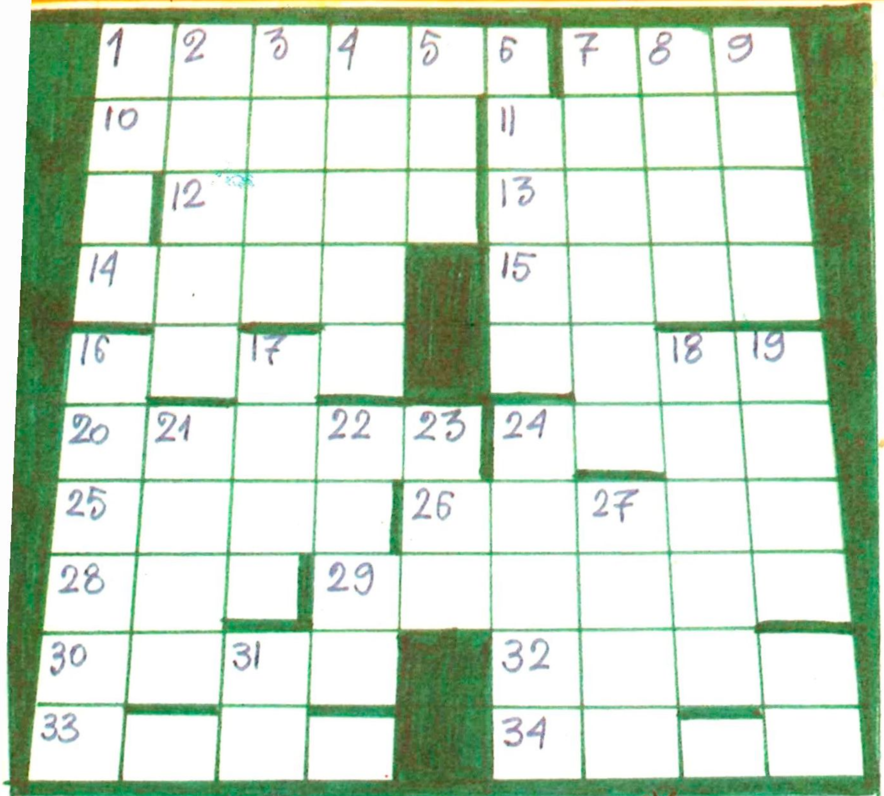
Most pedig lássuk a képeslapokat! Az elsőt egy német könyvkereskedő készítette, méghozzá úgy, hogy a hivatalos postai levelezőlap címoldalának bal felső sarkába tüzért és ágyút ábrázoló képet nyomtatott. Ezt a lapot 1870. július 16-án adta postára. Jelenleg hazánkban a legnagyobb levelezőlap gyűjteménye dr. Petrikovich László orvosnak van. Ötven esztendőn át gyűjtött lapjait a szerencsi helytörténeti múzeumnak ajándékozta. Az azóta még bővített gyűjtemény kb. félmillió darabból áll. Ha Szerencsen jártok, okvetlenül nézzétek meg! Ugyancsak szívesen várja látogatástokat a budapesti Postamúzeum is. Címe: Budapest XII., Krisztina körút 6/8.

WAGNER JÁNOS rajza

ÁPRILISI REJTVÉNYEK

A keresztrejtvény formája is elárulja, hogy a szavakban magánhangzóként csak az A, illetve Á betű szerepel.

Vízszintes: 1. Fontos, értékes emberi erő, tulajdonság. 7. Ad, régiesen. 10. Fejfedő. 11. TV közvetítés. 12. Megszólítás. 13. Délamerikai állat, ék. hiány. 14. Nem egészen dagadt. 15. Mezei munkát végez. 16. Átnyújt. 20. Ilyen a róka. (Utolsó kocka kettős betű.) 24. Egyik kezed, névelővel. 25. Nemes fém. (Kettős betű a végén.) 26. Szája, költőiesen. 28. Német névelő. 29. Vadászebek. 30. Porció. 32. Múlt idejű ige. 33. Cipő része. 38. Egyik szülőd. (A második betű kettős.)

Függőleges: 1. Horogra... a hal. 2. Pénz után fizetik. 3. Pestkörnyéki község. 4. Tapad. 7. Színmű, névelővel. 8. Hölgy. 9. Kerti munkát végeztet. 16. Valamiből igen sok. 17. Miskolci hegy. 18. Befed. 19. Figura. 21. Romániai város. 22. Matéria. (Második betű kettős.) 23. Illat. (Első betű kettős.) 24. Valamiből a legjobb, névelővel. 27. Mértékviszony. (Utolsó betű kettős.) 31. Rangjelző.

Beküldendő: vízszintes 1, függőleges 17.

Melyik rajzhoz illenek ezek az indulatszavak: 1. Hopp! 2. Brrr! 3. Hú! 4. Jaj! 5. Sicc! 6. Pszt!

Megfejtési határidő: április 20.

A megfejtéseket küldjétek a Kisdobos szerkesztőségébe, Budapest 8. Postafiók 57.

A jobb felső sarokban látható rajzot — most például egy nyuszit — szíveskedjetek kivágni és a megfejtésre ráragasztani. Csak az kaphat képeslapot a hibátlan megfejtésért is, aki a rajzocskát felragasztja és az összes rejtvényt megfejti. Közöljétek pontos címeteket, és hogy hányadik osztályba jártok. Aki hiányos címet ír, nem kaphat lapot. Ne feledkezzetek meg a bélyegről!

A márciusi rejtvények megfejtése:

Keresztrejtvény: Telefonáló, Téli sportok. 2. Labdarúgóból: rugó, daru, dugó, gúla, arab, darab, rabló, ugró, Ural. Betűrejtvény: Szerény, kötszer, nagyszerű, szertelen.

KISDOBOS
Szerkesztő: Gergely Márta
Szerkesztőség: Budapest VII., Dohány utca 40. Telefon: 421—392.
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Tóth László.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (HKI. Budapest V., József nádor tér 1. sz.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára.
Előfizetési díj: negyedévre 9,— Ft, félévre 18,— Ft, egész évre 36,— Ft.
71.0262 — Kossuth Nyomda, Budapest
A címlap WAGNER JÁNOS munkája
INDEX: 25.442

Ára: 3,—

NÉGYSZEM és az áprilisi zápor

